

OHJE DOPINGNÄYTTEEN OTTAMISESTA JA TUTKIMISESTA

Hyväksytty Kennelliiton hallituksen kokouksessa 8.3.2007

Astuu voimaan 8.3.2007

1 § Näytteenottoaika

Tapahtumanjärjestäjän on osoitettava erillään muusta tapahtumatoiminnasta oleva puhdas, riittävän tilava, dopingvalvojan (joka on eläinlääkäri tai Kennelliiton kouluttama dopingvalvoja) tarkastama paikka näytteenottoa varten. Se voi sijaita joko sisällä tai ulkona. Näytteenottoaikojen välittömässä läheisyydessä tulee olla tukeva kirjoitusalue ja paikka näytteiden ja välineiden säilytystä varten. Tapahtuma-alueella tulee olla käsienpesupaikka.

Tapahtumanjärjestäjän on varattava riittävän monta koirien käsittelyyn tottunutta henkilöä avustamaan koiran vastuuhenkilöä koiran tuomisessa näytteenottoaikaan ja näytteenotossa. Yhtä näytteenottoon tulevaa koiraa kohden tapahtumajärjestäjä varaa vähintään kaksi avustavaa henkilöä. Henkilöitä tarvitaan seuraamaan näytteenottoa koko toimituksen ajan, vaikka koiran vastuuhenkilö itse keräisi virtsanäytteen hänelle annettuun astiaan. Koira ei saa syödä mitään näytteenottoaikaan, mutta sille on suositeltavaa tarjota juotavaa (puhtaasta astiasta puhdasta vesijohto- tai pullovettä). Koira voidaan välillä laittaa lepäämään autoon tai näyttelyhäkkiin dopingvalvojan tai avustajan valvonnassa. Esimerkiksi puolen tunnin levon jälkeen voidaan jatkaa näytteenottoa. Näytteenottoaikaan ei saa tupakoida eikä juoda kahvia.

2 § Näytteenotto

Kennelliitto toimittaa tarvittavan määrän näytteenottovälineitä kennelpiireille, tapahtumien järjestäjien käyttöön. Näytteenottopakkeuksia säilytetään kennelpiireissä lukitussa tilassa. Dopingvalvoja vastaa siitä, että varastossa on aina riittävän määrä näytteenottovälineitä. Tapahtumanjärjestäjän on hankittava näytteenottovälineet sekä mikrosirun lukija tunnistusmerkinnän tarkastusta varten omasta kennelpiiristään näyttelyihin ja kokeisiin etukäteen.

2.1. Dopingvalvojan tehtävät

Dopingvalvoja tai tämän määräämä avustava henkilö vastaavat siitä, että näytteenottoon tulee oikea koira ja dopingtestiin valitun koiran tunnistusmerkintä tarkastetaan identiteetin varmistamiseksi. Dopingvalvoja tai tämän määräämä toimihenkilö seuraa ja valvoo testattavaksi määrättyä koiraa keskeytyksettä näytteen saamiseen asti. Dopingvalvoja tai tämän määräämä avustava henkilö raportoivat eläinlääkärille, jos koiraa on havaittu käsiteltävän, hoidettavan tai muulla tavoin saaneen mahdollisuuden vieraiden aineiden joutumiseen elimistöön tai jos näytteenottoa on pyritty manipuloimaan.

Koiran vastuuhenkilön, hänen valtuuttamansa henkilön tai koirasta tapahtumassa vastaavan henkilön (myöhemmin vastuuhenkilö) tulee olla koko ajan läsnä näyttettä otettaessa. Näytteenotosta vastaavan eläinlääkärin/dopingvalvojan on selvitettävä hänelle asiaan liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. Dopingvalvoja selvittää koiran vastuuhenkilölle näytteenoton tarkoituksen, sen kulun, sekä siihen liittyvät näytteiden sinetöintivälineistön. Hän myös selvittää selkeästi, miten vastuuhenkilön tulee seurata näytteenkäsittelyä, näytteenottolomakkeiden täyttämistä ja näytteiden laittamista erityisiin näytteenlähetyskirjekuoriin. Koiran vastuuhenkilö valitsee itse haluamansa näytteenottopakkeuksen. Näytteenottovälineiden suojaus tarkastetaan ja todetaan, että se on ehjä ja asianmukaisesti suljettu.

2.2. Näytteenottovälineet

Näytteenottovälineet, joita säilytetään lukollisessa tilassa:

esipakattuja näytteenottovälineitä pienille ja suurille koirille
sinetöintipurkkeja
puhtaita paperiarkkeja ja kirjekuoria karvanäytteitä varten
terävät helposti puhdistettavat sakset
antiseptisiä pyyhkeitä
pumpulipuikkoja
puulastoja
verinäyteputkia (seerumin saamiseksi)

kertakäyttökäsineitä kokoa S, M, L
 talkittomat kertakäyttökäsineet 7, 8½ (karva- ja kirsunäytteenotto varten)
 keltaraidallisia lähetyspusseja
 talouspaperia
 näytteenottolomakkeita
 kyniä
 sprilliukoinen tussi
 näytteenlähetyuspusseja erikseen sekä virtsa/veri- että karvanäytteitä varten

2.3. Virtsa- ja verinäytteet

Koirasta otetaan virtsanäyte suoraan näytteenottopurkkiin. Näytteenottoon varataan aikaa 4 tuntia siitä kun koira on tullut näytteenottopaikalle. Näytteenottajan ja hänen avustajansa on käytettävä kertakäyttökäsineitä, jotta testitilanteessa voidaan välttää näytteen kontaminoituminen (vieraiden aineiden kulkeutuminen käsistä näytteeseen). Jos koiralta kerralla saatu virtsamäärä ei ole riittävä, saatu näyte voidaan kaataa näytteenottopurkkiin, joka välisinetöidään dopingvalvojan ja koiran vastuuhenkilön valvonnassa välisinetöintiliuskalla. Välisinettiin kirjoitetaan koiran vastuuhenkilön nimi. Näytteenottoa jatketaan samaan näytteenottopurkkiin, kunnes riittävä näytemäärä on saatu. Eläinlääkäri tai dopingvalvoja voi keskeyttää näytteenoton neljän tunnin kuluttua sen aloittamisesta, ellei näytettä ole saatu.

Kaikki saadut virtsanäytteet yhdistetään näytteenottopurkkiin (välisinetöity näytepurkki avataan). Virtsa jaetaan kahteen eri näytepulloon. A-näytteen tulisi olla 50 ml, B-näytteen 20 ml virtsaa. Jos riittävää määrää virtsaa ei saada, kaadetaan B-pulloon noin 10 ml virtsaa ja loput A-näytepulloon. Pienikokoisten, alle 5 kilon painoisten koirien kohdalla ei ole odotettavissa näin suurta virtsamäärää. Näissä tapauksissa B-näytteeksi riittää 5 ml virtsaa ja loppu laitetaan A-näytepulloon. Pullot suljetaan painamalla kansi tiukasti kiinni, jotta näyte ei vuoda kuljetuksen aikana. Pullon sinetöintilenkki pujotetaan (yläkautta alas) kahden väkäsän syvyydeltä yhdistämään kansi ja pullo siten, ettei kantta voida avata huomaamattomasti.

Sinetöintitarroja on kaksi samalla numerolla, toinen on merkitty A-näytettä ja toinen B-näytettä varten. Sinetitarra kiinnitetään näytepullon kylkeen kulkemaan vaakatasossa pullon sinetöintilenkin päältä. Sinettien koodinumerot kirjoitetaan lomakkeelle. Numero on kirjoitettava täydellisenä, alussa tai lopussa olevia nollia ei saa jättää pois. Koodinumerot merkitään sprilliukoisella tussikynällä myös veriputkiin ja virtsapulloihiin. Sinetöidyt purkit suljetaan yksitellen minigrip-pusseihin.

Verinäyte otetaan vain erikoistapauksissa, esimerkiksi epäiltäessä alkoholin antamista koiralle. Näytteenottoa puhdistetaan tarvittaessa pakkauksessa olevalla antiseptisellä pyyhkeellä. Eläinlääkäri ottaa verinäytteen kahteen tavanomaiseen verinäyteputkeen laskemalla verta injektioneulasta suoraan putkiin. Vakuumia ei tarvita. Koiran koosta riippuen verta tulee ottaa noin 10 ml. Veriputket suljetaan tiiviisti ja sijoitetaan sinetöintiputkiin. Tutkimukset tehdään seerumista.

2.4. Karva- ja kirsunäytteet

Karvanäyte kerätään kolmesta kohdasta koiran turkkia: pääläen tai niskatukan alueelta, takajalasta kintereen kohdalta ja koiran rungon alueelta. Näyte leikataan puhtailla saksilla ja näytteeksi riittää noin 1 cm leveä ja 1 mm paksu karvatuppo kustakin näytteenottopaikasta. Näytteenottajalla on oltava hyvin pestyt kädet tai talkittomat kertakäyttökäsineet käsissään. Sakset pestään huolellisesti näytteenoton jälkeen, jos näytteitä otetaan useammasta koirasta. Kolmesta eri kohdasta otetut karvat sekoitetaan ja jaetaan kahdeksi näytteeksi, A- ja B-näytteeksi. Tämä tapahtuu koiran vastuuhenkilön valvonnan alaisena. A-näyte sijoitetaan puhtaalle paperille ja paperi taitetaan useampaan kertaan. Tämän jälkeen näyte sijoitetaan puhtaaseen kirjekuoreen. B-näyte käsitellään vastaavalla tavalla. Näytteiden tulee olla kuivia, kun ne suljetaan kirjekuoriin. Kuorien päälle liimataan A-, ja B-näytesinettiliuskat.

Kirsunäyte otetaan ensisijaisesti kirsun yläreunasta tai kirsun keskivaosta joko hankaamalla aluetta pumpulipuikolla tai raaputtamalla puulastalla huolellisesti. Näytteitä otetaan kaksi, toinen A- ja toinen B-näytteeksi. Näytepuikko/puulasta laitetaan puhtaan paperin päälle ja paperi taitellaan useamman kerran, kuten karvanäytekkin. Kumpikin näyte suljetaan erillisiin kirjekuoriin. Kuoret suljetaan A- ja B-sinetöintiliuskoja käyttäen.

2.5. Lomakkeen täyttö

Näytteenottolomake on täytettävä huolellisesti. Kaikille näytteille on yhteinen näytteenottolomake. Lomakkeelle merkitään päivämäärän lisäksi kellonajat, jolloin koira on tullut näytteenotto paikalle sekä milloin näytteet on otettu. Koiran vastuuhenkilö tai hänen valtuuttamansa henkilö tai koirasta tapahtumassa vastaava henkilö seuraa näytteiden sinetöinnin ja tarkistaa, että lomakkeelle merkityt koodinumerot vastaavat tarkasti sinettipussien numeroita, sekä hyväksyy allekirjoituksellaan näytteenoton. Vastuuhenkilöä pyydetään täyttämään myös lomakkeen kohta, jossa kysytään koiran lääkityksistä ja muista käsittelyistä kahden viimeksi kuluneen viikon aikana. Myös näytteenotosta vastaava eläinlääkäri/dopingvalvoja ja yksi näytteenotossa mukana ollut todistaja allekirjoittavat lomakkeen.

Näytteenotossa mahdollisesti tapahtuneet poikkeamat tulee kirjata näytteenottolomakkeeseen ennen allekirjoituksia. Näytteenottolomakkeen erikseen merkityt kappaleet kuuluvat Kennelliitolle, eläinlääkärille/dopingvalvojalle ja koiran vastuuhenkilölle. Laboratorioon lähetetään vain se lomakkeen kappale, joka ei sisällä koiran eikä vastuuhenkilön identifikaatiotietoja.

2.6. Virtsanäytteenoton viimeistely

Minigrip-pusseihin pakatut A- ja B-virtsanäytteet sekä sininen näytteenottolomakkeen osa suljetaan keltaraidalliseen lähetuspussiin. Pussiin voidaan pakata useita virtsanäytteitä, kuitenkin niin, että samasta koirasta otetut A- ja B-näyte ovat samassa pussissa. Lähetuspussiin laitetaan muutamia arkkeja talouspaperia tai muuta imukykyistä materiaalia vuotavien tai rikkoutuneiden pullojen varalta. Pussi suljetaan poistamalla läpinäkyvä tarrateippi ja painamalla liimakohta kiinni huolellisesti reunoihin saakka.

3 § Näytteiden käsittely ja jatkotoimenpiteet

Näytteet postitetaan tavanomaisena lähetyksenä laboratorioihin mahdollisimman nopeasti. Ruotsiin lähetettävä kirje vaatii postimerkit, Suomeen lähetettävä on valmiiksi maksettu. Veri- ja virtsanäytteitä säilytetään jääkaapissa ja karvanäytteitä huoneen lämpötilassa lukitussa huoneessa tai tilassa ennen postitusta. Dopingvalvoja vastaa näytteiden säilyttämisestä ja lähettämisestä. Veri- ja virtsanäytteet lähetetään kansainvälisesti hyväksytyyn eläindopinglaboratorioon, karva- ja kirsunäytteet rikostekniseen laboratorioon.

Laboratorio ei tutki näytettä muun muassa seuraavista syistä:

- koodinumerot ovat virheelliset tai niitä ei voida tulkita yksiselitteisesti
- A- tai B-näytteen määrä on riittämätön
- sinetöinti on puutteellinen
- laboratorioon lähetetystä lomakkeesta ilmenevät koiran tai koiran vastuuhenkilön tiedot

Laboratorio toimittaa tutkimustulokset Kennelliitolle kahden viikon kuluessa näytteen saapumisesta. Karvanäytteen tutkiminen saattaa viedä kauemmin. Jos näytteessä havaitaan vieraita aineita, pyydetään koiran vastuuhenkilöltä selvitys, joka on annettava viikon kuluessa pyynnöstä. Saadut selvitykset luovutetaan Eläinkilpailujen antidopingtoimikunnalle, joka antaa asiasta lausunnon. Kennelliitto päättää jatkotoimenpiteistä. Positiivisten dopingnäytteiden tulokset ilmoitetaan paikalliselle läänineläinlääkärille.

Koiran vastuuhenkilöllä on oikeus tutkituttaa kuukauden kuluessa A-näytteen tuloksen tiedoksisaamisestaan B-näyte omalla kustannuksellaan kansainvälisten urheilujärjestöjen hyväksymässä dopingtestauslaboratoriossa, jossa hän tai hänen valtuuttamansa henkilö saa olla läsnä näytettä tutkittaessa.

4 § Dopingsääntöä täydentävät Kennelliiton hallituksen erikseen antamat ohjeet koirien lääkinnästä ja hoidosta

Kennelliiton hallitus on päättänyt, että Kennelliiton kotisivuilla julkaistaan ohjeellinen minimivaroaikalista erilaisille koirien hoitoon käytettäville lääkkeille ja erälle toimenpiteille. Ne eivät ole sitovia, vaan hoitava eläinlääkäri voi tarvittaessa pidentää varoaikaa koiran sairauden tai sen saaman hoidon perusteella. Kennelliiton hallituksen määräämä Antidopingtyöryhmä päivittää tarvittaessa listaa Eläinkilpailujen antidopingtoimikuntaa kuultuaan. Viimeinen päivitys päivämäärä merkitään listan alle.

Kennelliitto painattaa Koiran lääkekirjanpito –kirjasen, johon merkitään eläinlääkärin antamat koiran lääkitykset hoidon aloittamisesta sen päättymiseen sekä pisin ohjeellinen minimivaroaika, jos koira saa useampaa erilaista lääkettä. Omistajaa suositellaan merkitsemään myös kaikki itse antamansa hoidot tähän kirjaseen. Kirjanpito ei ole pakollinen, vaan sen voi korvata eläinlääkärin antamalla erillisellä eläinlääkärin todistuksella, josta ilmenevät samat tiedot.

Kilpirauhasen vajaatoimintaa sairastava koira voi osallistua näyttelyihin ja luonnetestiin, samoin epilepsiaa sairastava koira näyttelyyn, kunhan omistaja on saanut hoitavalta eläinlääkäriltä todistuksen koiran sairaudesta ja sen hoidosta. Tarkoitusta varten on laadittu Kennelliiton sivuilta tulostettavissa oleva todistuskaavake, johon eläinlääkäri merkitsee sairauden määrittämistä varten tehdyt tutkimukset, koiran saaman lääkityksen sekä tiedon siitä, milloin tämä koiran normaali elämälle välttämätön pysyväisluonteinen lääkitys on aloitettu. Koiran vastuuhenkilö lähettää allekirjoittamansa todistuksen Kennelliitton. Allekirjoituksellaan hän antaa Kennelliitolle luvan koiran kyseisen sairaustiedon julkaisemiseen. Eläinlääkärin todistus lähetetään Kennelliitton. Koiran omistajan on ilmoitettava koiran sairaudesta joka kerta, kun koira ilmoitetaan näyttelyyn tai silloin, kun se kertaluonteisesti osallistuu luonnetestiin.